

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
ім. Г.С. Сковороди**

Кафедра географії

**Робоча програма та методичні рекомендації
до курсу “Економічна і соціальна географія зарубіжних країн”
для студентів спеціальностей
014 Середня освіта (Історія) всіх форм навчання
вищих навчальних закладів**

Харків – 2017

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
ім. Г.С. Сковороди**

Кафедра географії

До друку та в світ
дозволяю

Директор інституту інформатизації
освіти проф. А.І. Прокопенко

Робоча програма та методичні рекомендації

**до курсу “ Економічна і соціальна географія зарубіжних країн ”
для студентів спеціальностей
014 Середня освіта (Історія) всіх форм навчання
вищих навчальних закладів**

Затверджено редакційно-видавничою
радою Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С.Сковороди
протокол № 6 від 16.10.2017

Харків – 2017

Ю.І. Муромцева, доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди

Рецензенти:

Бірюков О.В. – кандидат географічних наук, директор Харківського гідрометеорологічного технікуму Одеського державного екологічного університету;

Касьянова О.М. – д.пед.н., зав. кафедри педагогіки, філософії та мовної підготовки Харківської медичної академії післядипломної освіти

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол № 6 від 16.10.2017

Муромцева Ю.І.

Робоча програма та методичні рекомендації до курсу “ Економічна і соціальна географія зарубіжних країн ” для студентів спеціальностей 014 Середня освіта (Історія) всіх форм навчання вищих навчальних закладів
. Методичні рекомендації.- Харків, ХНПУ ім. Г.С. Сковороди.- 2017. – 30 с.

Анотація.

Методичні рекомендації з економічної та соціальної географії зарубіжних країн призначені для студентів, які навчаються на історичному факультеті в групах географічної спеціалізації. Текстовий матеріал відповідає програмному матеріалу з економічної та соціальної географії зарубіжних країн, яку вивчають на історичному факультеті. У посібнику висвітлено основні теми курсу й рекомендації до їх вивчення, а саме – поняття країни, держави, характеристика природних ресурсів світу, населення, господарства країн світу, міждержавні форми співробітництва, регіональний поділ світу, характеристика окремих країн та регіонів, їх взаємозв'язки.

Видано за рахунок автора

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди
© Муромцева Ю.І.

Харків 2017

ЗМІСТ

1. Мета та завдання навчальної дисципліни	5
2. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	7
3. Структура навчальної дисципліни	10
4. Теми практичних і семінарських занять	11
5. Самостійна робота	22
6. Індивідуальні завдання	23
7. Методи навчання й оцінка знань	25
8. Рекомендована література	26
9. Інформаційні ресурси	28

1 Мета та завдання навчальної дисципліни

Загальноосвітня цінність курсу «Економічна і соціальна географія зарубіжних країн» полягає у формуванні світоглядного розуміння тих соціально-економіко-географічних процесів, що відбуваються в сучасному світі, у розвитку оціночних умінь щодо соціально-економічних, суспільно-політичних і екологічних подій у державах, регіонах і світі в цілому. Даний курс - це не тільки джерело нових відомостей про світ, а й основа для формування професійно орієнтованих знань і вмінь, розвитку гуманістичного світогляду студентів, виховання ефективних господарів, толерантних до будь-яких націй і народів, етносів і релігій, до прогресивних цивілізаційних процесів.

Предмет навчальної дисципліни - є територіальний стан та розвиток у часі країн, територій, населення, основних галузей світового господарства, закони, закономірності, тенденції формування політичної карти світу, країн, держав, особливостей розвитку регіонів, світового господарства і населення, під яким розуміють сукупну систему окремих країн, які приймають участь у міжнародному розподілі праці та пов'язані системою міжнародних економічних відносин. Глобальні проблеми людства.

Міждисциплінарні зв'язки – вивчення предмету щільно пов'язане із дисциплінами фізична географія материків та океанів, соціальна географія, географія України, економічна статистика, економічна теорія, використання природних ресурсів, мінерально-сировинні ресурси, рекреаційні ресурси, історія, етнографія, соціологія, екологія. Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни спирається на економічні та географічні знання.

Мета: формування у студентів уяви про сучасний світ, формування політичної карти світу, країни та регіони, типи країн світу та місце України в ньому; дати студентам знання з географії населення світу, природних ресурсів, основних галузей світового господарства; сформувати знання та навички студента щодо принципів організації та закономірностей функціонування національних економік різних країн світу, форм та рівнів прояву міжнародних економічних відносин, механізмів регулювання, принципів формування та методів удосконалення світової економіки. Навчити студентів аналізувати економічну та соціальну специфіку всіх регіонів світу за типовою схемою, що охоплює склад, економіко-географічне положення, населення, природні умови та ресурси, господарство, роль регіонів та окремих країн у світовому господарстві, зовнішньоекономічних зв'язках. Систематизувати знання про закономірності усіх змін, які відбулися наприкінці ХХст. на політичних та економічних картах світу, глобальних проблемах.

.Завдання:

- Сформувати в студентів фаховий світогляд і базовий рівень знань про сучасний соціально-економічний розвиток як окремих країн, регіонів, так і галузей світового господарства, побачити його територіальні відмінності, місце України у світовому співтоваристві.
- Розвивати в студентів вміння системного аналізу щодо визначення основних пріоритетних районів «економічної спеціалізації» країн світу, а також

сформувати ґрунтовні знання про основні цілі і напрямки державної політики економічного процвітання країн.

- розвиток у студентів геопросторового мислення, обґрунтування доцільності наукового підходу до природокористування, єдності навколишнього середовища, людини та її діяльності в територіальному аспекті;
- формування картографічної грамотності й культури, навчити користуватись джерелами географічних знань для виявлення особливостей розвитку населення та розміщення галузей світового господарства;
- виховання національно свідомого громадянина, патріота, дбайливого господаря, грамотної, освіченої людини, гуманіста і природолюбця;
- ознайомити з основними територіальними організаціями світової промисловості, сільського господарства, транспорту, світової торгівлі та сфери послуг;
- знати та вміти користуватись інтегрованими показниками рівня розвитку країн світу;
- знати та порівнювати основні інтеграційні об'єднання світу;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- методи наукових досліджень населення і господарства;
- основні етапи формування політичної карти світу;
- особливості сучасної політичної карти світу, історико-географічних регіонів та типи зарубіжних країн за рівнем соціально-економічного розвитку;
- етапи розвитку світового господарства;
- сучасні інтеграційні процеси у світовому господарстві;
- основні теоретичні положення міжнародного географічного поділу праці;
- територіально-галузеві зміни світового господарства в період науково-технічного прогресу;
- особливості природно-ресурсного потенціалу, населення, господарства субрегіонів та окремих країн, їх місце і роль у світовому господарстві;
- галузеву структуру світового господарства та спеціалізацію окремих країн і субрегіонів світу в міжнародному поділі праці;
- територіальну структуру світового господарства;
- сучасну географічну модель світового господарства;
- основні форми зовнішньоекономічних зв'язків.

вміти :

- визначати фактори та передумови ефективного розміщення виробництва;
- проводити типологічний аналіз країн світу за різними ознаками;
- складати порівняльну характеристику окремих галузей світового господарства по регіонам, підкреслюючи східні риси й відміни та історико-географічні аспекти розвитку галузі;
- будувати географічні моделі світового господарства на регіональному рівні;
- використовувати сучасні методи наукового дослідження при аналізі територіально-галузевої структури світового господарства;

- складати комплексну соціально-економічну характеристику регіонів та окремих країн світу та порівняльні характеристики регіонів та країн світу (географічного положення, соціально-демографічних процесів, структури й особливостей розселення населення, ресурсозабезпеченості, галузевої й територіальної структури господарства тощо);
- визначати сучасні проблеми регіонального розвитку країн світу;
- знати основну географічну номенклатуру (провідні країни світу, центри видобутку корисних копалин, промислового виробництва, великі транспортні вузли та магістралі, світові міста, порти тощо);
- творчо використовувати наукові методи та літературні, статистичні й Інтернет-джерела для підготовки повідомлень, рефератів, аналітичних записок тощо.

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовий модуль 1. Сучасна політична карта світу

Тема 1 *Предмет і методи соціально-економічної географії зарубіжних країн.* Країнознавство. Теорії та концепції держави. Закономірності і принципи країнознавства. Поняття території, країни, держави. Сучасна політична карта світу та етапи її формування. Державний устрій країн світу. Форми адміністративно-територіального устрою.

Кількість і групування країн світу. Типологія країн. Вплив природно-географічних, демографічних, соціально-економічних процесів на розвиток господарства окремих країн та світового господарства. Географічні відмінності в розвитку цих процесів. Відмінності організаційно-управлінських структур в залежності від типу держави. Роль державних інститутів. Роль приватного сектору. Вплив міжнародних відносин на політичну карту світу. Сучасний етап міжнародних відносин і політична карта світу. Україна на політичній карті світу. Міжнародний поділ праці. Міжнародні організації – глобальні, регіональні.

Тема 2. *Просторово-територіальна організація держав світу*

Географічне положення держави – глобальне, регіональне локальне Територія держави – суходіл, акваторія, повітряний простір. Кордони держави та їхні функції. Внутрішній поділ країн. Столиця держави. Регіональний поділ світу. Загальні засади районування світу – природні, соціально-економічні, тощо. Історико-географічні регіони світу.

Змістовий модуль 2. Географія населення і господарства світу

Тема 3 *Географія населення світу*

Чисельність населення світу. Динаміка чисельності населення. Поняття про відтворення населення та типи відтворення населення. Етнічний, статевий, віковий, соціальний та релігійний склад населення світу. Трудові ресурси. Економічно активне населення, зайняте й безробітне. Рівень життя населення світу. Індекс людського розвитку (ІЛР).

Розміщення та густота населення світу. Міське і сільське населення. Урбанізація. Демографічна політика. Міграції, їх причини й мотиви. Трудові міграції та їх потоки та напрямки.

Тема 4 *Географія світових природних ресурсів.*

Визначення природних ресурсів. Поняття про ресурсозабезпеченість. Класифікація природних ресурсів. Світові мінеральні ресурси, їх розподіл між країнами світу. Земельні, лісові та водні ресурси світу. Ресурси Світового океану. Забезпеченість різних країн головними видами природних ресурсів.

Розміщення основних природних ресурсів. Розміщення паливно-енергетичних ресурсів. Розміщення рудних та нерудних мінеральних ресурсів.

Взаємодія природи та суспільства. Забруднення навколишнього середовища.

Тема 5 *Географія світового господарства. Глобальні проблеми людства*

Поняття і географічна модель світового господарства. Структура світового господарства – територіальна, соціально-економічна та функціонально-господарська. Науково-технічна революція (НТР). Поняття про НТР і НТП. Характерні ознаки і складові частини НТР. Наука. Техніка та технологія. Вплив НТР на головні пропорції світового господарства та галузеву структуру матеріального виробництва.

Географія промисловості. Старі, нові та найновіші галузі промисловості.

Основні галузі промисловості. Загальна характеристика промисловості. Закономірності територіальної організації промисловості. Поняття територіально-промислового комплексу. Фактори й умови розміщення підприємств. Форми організації виробництва. Паливно-енергетична промисловість. Електроенергетика. Металургійна промисловість. Машинобудування. Хімічна промисловість. Лісова та деревообробна промисловість. Легка та харчова промисловість. Промисловість і навколишнє середовище.

Географія сільського господарства. Товарне та споживче сільське господарство. Рослинництво. Зернове господарство. Технічні культури. Тваринництво. Сільське господарство і навколишнє середовище. Сфера послуг світу, поняття інфраструктури виробничої та соціальної. Географія транспорту. Світова транспортна система. Міжнародний туризм. Географія поділу праці. Міжнародна економічна інтеграція. Поняття про міжнародний поділ праці. Галузі міжнародної спеціалізації. Міжнародні економічні відносини. Міжнародна торгівля. Міжнародні кредитно-фінансові відносини. Міжнародні науково-технічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України.

Поняття глобальних проблем людства та основні причини їх виникнення. Основні глобальні проблеми: паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, екологічна. Політичні проблеми сучасного світу. Шляхи розв'язання глобальних проблем людства.

Змістовий модуль 3. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії, Австралії та Океанії.

Тема 6. *Суспільно-географічна характеристика країн Європи.*

Регіони Європи : країни Західної Європи; країни Східної Європи, Північної, Південної Європи. Суспільно-географічна характеристика країн за планом:

загальні відомості, геополітичне положення, фізико- та економіко-географічне положення, населення, характеристика економіки (промисловість, сільське господарство, інфраструктура (транспорт, рекреація та ін.), зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності. ЕГХ Великої Британії, Німеччини, Франції, Італії, Швеції, Іспанії, Польщі, Болгарії та Хорватії. Карликові країни Європи.

Тема 7. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії.

Північна Євразія (Росія). Країни Північної, Центральної, Південно-Західної, Південної, Південно-Східної та Східної Азії: загальні відомості, геополітичне положення, фізико- та економіко-географічне положення, населення, характеристика економіки (промисловість, сільське господарство, інфраструктура (транспорт, рекреація та ін.), зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності. ЕГХ Китаю, Туреччини, Індії, Індонезії, Японії, Російської Федерації.

Тема 8. Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії.

Суспільно-географічна характеристика Австралійського Союзу: загальні відомості, геополітичне положення, фізико- та економіко-географічне положення, населення, характеристика економіки (промисловість, сільське господарство, інфраструктура (транспорт, рекреація та ін.), зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності. Суспільно-географічна характеристика Нової Зеландії та Океанії: загальні відомості, геополітичне положення, фізико- та економіко-географічне положення, населення, характеристика економіки (промисловість, сільське господарство, інфраструктура (транспорт, рекреація та ін.), зовнішньоекономічні зв'язки.

Змістовий модуль 4. Суспільно-географічна характеристика країн Америки та Африки

Тема 9.. Суспільно-географічна характеристика країн Америки

Суспільно-географічна характеристика Англо-Америци - США, Канада: загальні відомості, геополітичне положення, фізико- та економіко-географічне положення, населення, характеристика економіки (промисловість, сільське господарство, інфраструктура (транспорт, рекреація та ін.), зовнішньоекономічні зв'язки. Внутрішні відмінності США та Канади.

Суспільно-географічна характеристика Латинської Америки.

Суспільно-географічна характеристика країни: загальні відомості, геополітичне положення, ФГП та ЕГХ, населення, характеристика економіки, транспорту, рекреаційної галузі, зовнішньоекономічних зв'язків, внутрішні відмінності. ЕГХ Мексики, Бразилії та Аргентини. Суспільно-географічна характеристика країн Північного Сходу Південної Америки. ЕГХ країн Центральної Америки і Вест-Індії. ЕГХ Андських та Ла-Платських країн.

Тема 10. Суспільно-географічна характеристика Африки.

Регіони Африки – Північна, Західна, Східна, Центральна та Південна. Суспільно-географічна характеристика країн Африки за планом: загальні відомості, геополітичне положення, ФГП та ЕГХ, населення, характеристика економіки, транспорту, рекреаційної галузі, зовнішньоекономічних зв'язків. Головні регіональні групи країн Африки. ЕГХ Єгипту, Алжиру, Ефіопії, Кенії, ЦАР, ПАР. Проблеми Африканських країн.

4. Структура навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 5,5 кредитів ЄКТС 165 годин.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Аудиторні	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні	Самостійна		Аудиторні	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні	Самостійна
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Сучасна політична карта світу												
Тема 1. Предмет і методи соціально-економічної географії зарубіжних країн.	18	10	6	4		8						
Тема 2. Просторово-територіальна організація держав світу	16	8	4	4		8						
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Географія населення і господарства світу												
Тема 3. Географія населення світу	20	10	6	4		10						
Тема 4 Географія світових природних ресурсів	8	4	2	2		4						
Тема 5. Географія світового господарства. Глобальні проблеми людства	20	10	6	4		10						
Всього за 1й семестр	82	42	24	18		40						
Модуль 3												
Змістовий модуль 3. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії, Австралії та Океанії.												
Тема 6. Суспільно-географічна характеристика країн Європи.	20	10	6	4		10						
Тема 7. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії .	18	10	6	4		8						
Тема 8. Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії.	11	4	2	2		7						
Модуль 4												
Змістовий модуль 4. Суспільно-географічна характеристика країн Америки та Африки												

Тема 9.. Суспільно-географічна характеристика країн Америки	18	8	4	4		10						
Тема 10. Суспільно-географічна характеристика Африки.	18	8	4	4		8						
Всього за 2й семестр	83	40	22	18		43						
Усього годин	165	82	46	36		83						

5. Теми практичних і семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теорії та концепції держави. Закономірності і принципи країнознавства	2
2	Сучасна політична карта світу та етапи її формування. Міжнародні організації	2
3	Географічне положення держави . Територія держави	2
4	Кількість і групування країн світу. Державний устрій країн світу.	2
5	Динаміка чисельності населення. Етнічний, статеві-віковий, соціальний та релігійний склад населення світу.	2
6	Розселення населення. Трудові ресурси. Міграції. Демографічна політика.	2
7	Забезпеченість різних країн головними видами природних ресурсів.	2
8	Географія промисловості, сільського господарства, сфери послуг	2
9	Глобальні проблеми людства	2
10	ЕГХ країн Західної та Північної Європи	5
11	ЕГХ країн Південної та Східної Європи,.	5
12	ЕГХ країни Центральної, Південно-Західної Азії, Росії	6
13	ЕГХ Південної, Південно-Східної та Східної Азії	5
14	Суспільно-географічна характеристика Австралії ті Океанії	3
15	Суспільно-географічна характеристика США, Канади	3
16	ЕГХ країн Центральної Америки і Вест-Індії. ЕГХ Андських та Ла-Платських країн	2
17	ЕГХ країн Африки	4
	Всього	36

Практичні та семінарські заняття I семестру.

Семінарське заняття №1. Теорії та концепції держави. Закономірності і принципи країнознавства

1. Предмет і методи соціально-економічної географії зарубіжних країн (ЕГЗК)
2. Теорії держав (географічний детермінізм, енвайронменталізм, організмenna теорія та ін.)
3. Концепції держав (атлантизм, мондіалізм та ін.)
4. Закономірності й принципи країнознавства

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 2, 7-12 з основного списку літератури та №№ 2, 8-10 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

1. Що є предметом вивчення ЕГЗК?
2. В чому різниця між географічним детермінізмом та енвайронменталізмом?
3. В чому полягає організмenna теорія Ратцеля?
4. В чому полягає функціональна теорія держави Гартшорна?
5. В чому полягає ідея держави-вмістилища Тейлора?
6. В чому основні ідеї атлантизму, мондіалізму, євразійства?
7. Наведіть приклади реалізації закономірності неминучого розпаду імперій.
8. Наведіть приклади реалізації закономірності геополітичного маятника історії.

Семінарське заняття №2. Сучасна політична карта світу та етапи її формування. Міжнародні організації.

1. Поняття держави, країни, території
2. Форми правління держав
3. Форми адміністративно-територіального устрою держав
4. Етапи формування політичної карти світу
5. Типологія країн світу
6. Міжнародні організації

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 2, 7-12 з основного списку літератури та №№ 2, 8-10 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

1. Чим відрізняються поняття держави, країни, території?
2. Яка різниця між монархією та республікою, їх різновиди
3. Яка різниця між унітарним та федеративним устроєм держави?
4. Назвіть основні етапи формування політичної карти світу
5. Які ознаки покладені у класифікацію країн світу?

6. Яка роль ООН у світі?

7. Які ви знаєте глобальні та регіональні міжнародні організації?

Практичне заняття № 1. Географічне положення держави. Територія держави

Завдання № 1

Користуючись атласом, проаналізувати країни за конфігурацією та встановити зв'язок між формою, розмірами країн та їх рівнем соціально-економічного розвитку. Для цього заповнити таблицю і написати висновки:

Конфігурація країни	Розміри країни	Країни	Рівень соц.-ек розвитку
Близькі до форми кола 	великі	Приклади країн, не менше 5-10	Розвинуті, середнього розвитку, країни, що розвиваються
	середні
	малі
Еліпсоподібні країни 	великі
	середні
	малі
Особливої форми	
	
	

Завдання № 2

Проаналізувати географічне положення країн світу. Вибрати 3 країни: з переважно вигідним географічним положенням, з невигідним географічним положенням та країну, яка має як позитивні, так і негативні характеристики географічного положення.

Для кожної країни скласти і заповнити наступну таблицю:

Складові частини	Елементи характеристики		Оцінка положення
1. Фізико-географічне положення	Розташування на материку чи в частині світу; координати крайніх точок; протяжність з півночі на південь та із заходу на схід; наявність виходу до океанів і морів, протяжність берегової		+
			(позитивна)
			-
			(негативна)

	лінії та ін.		
2. Політико-географічне положення	Історія формування території, держави-сусіди, їх кількість та участь у військово-політичних блоках; наявність територіальних претензій; близькість осередків міжнародної напруженості («гарячих точок») та ін.		
3. Транспортно-географічне положення	Близькість чи віддаленість від міжнародних сухопутних, морських та інших шляхів; наявність морських портів, оцінка компактності території самої країни тощо.		
4. Економіко-географічне положення	Оцінка положення країни відносно сировинних баз та ринків збуту товарів і послуг за її межами; рівень економічного розвитку країн-сусідів; наявність транзитних магістралей, що перетинають державні кордони; місткість внутрішнього ринку сусідніх країн та ін.		
5. Еколого-географічне положення	Оцінка положення країни від зон екологічного лиха природного чи антропогенного		
6. Глобальне положення країни	Оцінка положення країни на світовій арені, віддаленість від основних цивілізаційних центрів		
7. Регіональне положення	Оцінка положення країни у своєму регіоні,		

країни	материку		
8. Сусідське положення країни	Оцінка положення країни відносно країн-сусідів		
Загальний висновок	Наскільки позитивно або негативно ЕГП впливає на розвиток окремих галузей і національної економіки в цілому; прогноз стосовно можливих змін у майбутньому.		

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 2, 7-12 з основного списку літератури та №№ 2, 8-10 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

1. Що таке географічне положення держави, його різновиди
2. Які складові території держави?
3. Що таке 200-мильна зона, скільки км шельфу належить державі?
4. Які є ознаки держави?
5. Як оцінити вигідне чи невигідне положення країни?

Практичне заняття № 2. Кількість і групування країн світу. Державний устрій країн світу.

Завдання: 1. У переліку країн та регіонів світу позначити різнокольоровими маркерами **розвинуті країни**, країни **середнього розвитку** та **країни, що розвиваються**; 2. підкреслити країни з монархічною формою правління; 3. нанести на контурну карту регіони світу.

Історико-географічний регіон — сукупність країн, яким притаманні спільність природних умов, фізико- та економіко-географічного положення, господарської діяльності, історії і культури народів, а також близькість рівня соціально-економічного розвитку.

Основні регіони світу (сітка ООН з доповненням Ю. П. Грицака)

- Північна Європа (1) — Велика Британія, Ірландія, Данія, Норвегія, Швеція, Ісландія, Фінляндія, Естонія, Латвія;
- Західна Європа (2) — Німеччина, Франція, Австрія, Швейцарія, Нідерланди, Бельгія, Люксембург, Ліхтенштейн, Монако;
- Південна Європа (3) — Португалія, Іспанія, Андорра, Мальта, Італія, Словенія, Хорватія, Боснія і Герцеговина, Сербія і Чорногорія, Македонія, Албанія, Греція, Кіпр, Сан-Марино, Ватикан, Гібралтар;
- Східна Європа (4) — Чехія, Словаччина, Польща, Литва, Білорусь, Україна, Угорщина, Молдова, Румунія, Болгарія;

- Північна Євразія (5) — Росія;
- Західна Азія (6) — Туреччина, Грузія, Вірменія, Азербайджан, Сирія, Ліван, Ізраїль, Палестина, Ірак, Саудівська Аравія, Ємен, Оман, ОАЕ, Катар, Кувейт, Бахрейн, Йорданія;
- Центральна Азія (7) — Іран, Афганістан, Туркменістан, Узбекистан, Таджикистан, Киргизстан, Казахстан;
- Південна Азія (8) — Індія, Пакистан, Непал, Бутан, Шрі-Ланка, Мальдівські о-ви, Бангладеш);
- Південно-Східна Азія (9) — М'янма, Таїланд, Камбоджа, Лаос, В'єтнам, Індонезія, Малайзія, Сінгапур, Бруней, Філіппіни;
- Східна Азія (10) — Японія, Північна Корея, Республіка Корея, Китай, Монголія, Тайвань;
- Північна Африка (11) — Марокко, Алжир, Туніс, Лівія, Єгипет, Судан, Західна Сахара;
- Західна Африка (12) — Кабо-Верде, Гамбія, Сенегал, Гвінея-Бісау, Гвінея, Сьєрра-Леоне, Ліберія, Кот-д'Івуар, Гана, Того, Бенін, Нігерія, Нігер, Буркіна-Фасо, Малі, Мавританія;
- Центральна Африка (13) — Чад, ЦАР, Камерун, Екваторіальна Гвінея, Сан-Томе і Принсіпі, Габон, Конго, Заїр (ДРК), Ангола;
- Східна Африка (14) — Еритрея, Ефіопія, Джибуті, Сомалі, Кенія, Уганда, Руанда, Бурунді, Танзанія, Коморські о-ви, Сейшельські о-ви;
- Південна Африка (15) — Південна Африка, Намібія, Ботсвана, Свазіленд, Лесото, Зімбабве, Замбія, Малаві, Мозамбік, Мадагаскар, Маврикій, Реюньйон;
- Північна Америка (Англо-Америка) (16) — Канада, США;
- Центральна Америка (17) — Мексика, Гватемала, Гондурас, Сальвадор, Коста-Рика, Панама, Беліз, Нікарагуа;
- Карибська Америка (18) — острови у Карибському морі;
- Андська Америка (19) — Венесуела, Колумбія, Еквадор, Перу, Болівія;
- Тропічна Південна Америка (20) — Бразилія, Парагвай, Гвіана, Суринам, Гайана;
- Помірна Південна Америка (21) — Аргентина, Чилі, Уругвай, Фолклендські о-ви;
- Австралія (22) — Австралійський Союз, Нова Зеландія;
- Океанія (23) — острови в Тихому океані.

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 2, 7-12 з основного списку літератури та №№ 2, 8-10 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

1. Назвіть розвинені країни світу.
2. Які причини економічної відсталості країн, що розвиваються?
3. Що таке країни транзиції?
4. Які критерії покладено у класифікацію країн за економічним розвитком?

Практичне заняття № 3. Динаміка чисельності населення. Етнічний, статеві-віковий, соціальний та релігійний склад населення світу.

За атласами населення світу проаналізувати розселення та національний склад світу, заповнити таблицю:

Регіони (див. практичне заняття №2)	Народи	Мова	Релігія	Коефіцієнт природного приросту, ‰	Густота населення, чол./км ²

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 2, 7-12 з основного списку літератури та №№ 2, 8-10 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

1. Що таке плем'я, народність, нація?
2. Які ви знаєте мовні сім'ї?
3. Що таке мононаціональна та багатонаціональна країна?
4. Які основні релігії світу?
5. Що таке відтворення населення?
6. В чому причини різної густоти населення світу?

Практичне заняття № 4 Розселення населення. Трудові ресурси. Міграції. Демографічна політика.

За атласами населення світу проаналізувати та встановити зв'язок між % і галузевою зайнятістю населення світу та рівнем економічного розвитку країни, заповнити таблицю:

Тип країни	Рівень безробіття, %	Країни чи регіони	Рівень соц.-економ. розвитку
Аграрні (понад 25% зайнятих у сільському господарстві)	0 – 10		
	10 - 30		
	30 +		
Індустріальні (зайнято понад 25% у промисловості)	0 – 10		
	10 - 30		
	30 +		
Аграрно-індустріальні	0 – 10		

(однакова чисельність зайнятих у с/г та промисловості)	10 – 30		
	30 +		
Постіндустріальні (зайнято у сфері послуг понад 70% населення)	0 – 10		
	10 - 30		
	30 +		

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 2, 7-12, 17,18 з основного списку літератури та №№ 2, 5, 8-10 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

1. Що таке трудові ресурси?
2. Як обраховують показники зайнятості, безробіття?
3. Які основні напрямки трудових міграцій у світі?

Практичне заняття № 5. Забезпеченість різних країн головними видами природних ресурсів

Характеристика природних ресурсів світу, за атласом світу. Виписати райони і країни, які мають власні природні ресурси світового значення.

Ресурс	Райони	Країни
Нафта		
Газ		
Вугілля		
Уран		
Залізні руди		
Марганцеві руди		
Мідні руди		
Свинцево-цинкові руди		
Алюмінієві руди		
Золото		
Сірка		
Фосфорити		
Лісові ресурси		

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 4-6, 12 - 15 з основного списку літератури та №№ 8-10, 13 допоміжної літератури.

Практичне заняття № 6. Географія промисловості, сільського господарства, сфери послуг

Характеристика світового господарства – за даними атласу виписати у таблицю країни і регіони, які мають високий та дуже високий рівень розвитку окремої галузі господарства, проаналізувати за рахунок власних, чи імпортованих ресурсів це досягається. Записати висновки.

Галузь господарства	Сировинна база галузі	Країни чи регіони	Власні чи імпортовані ресурси
Паливна промисловість	(які ресурси?)		+ власні
			- імпортовані
Електроенергетика			
Чорна металургія			
Кольорова металургія			
Машинобудування			
Хімічна промисловість			
Лісова й деревообробна промисловість			
Текстильна промисловість			
Сільське господарство (рослинництво)			
Сільське господарство (тваринництво)			

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 4-6, 12 - 15 з основного списку літератури та №№ 8-10, 13 допоміжної літератури.

Семінарське заняття №3. Глобальні проблеми людства

1. Поняття глобальних проблем, їх класифікація
2. Проблема миру і безпеки у світі
3. Глобальні демографічні проблеми
4. Глобальні економічні проблеми
5. Глобальні енергетичні проблеми
6. Глобальні екологічні проблеми
7. Проблеми освоєння космосу

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 4-6, 12 - 15з основного списку літератури та №№ 8-10, 13 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

Що таке глобальні проблеми людства?

Що таке гонка озброєнь?

Які глобальні проблеми стосуються України?

Практичні та семінарські заняття II семестру.

Семінарсько-практичне заняття № 1- 3. ЄГХ країн Західної та Північної Південної Європи

Загальні відомості про регіони Західна та Північна Європа: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Німеччина, Франція, Велика Британія, Естонія, Бельгія, Фінляндія: (5 год).

Семінарсько-практичне заняття № 3 - 5 ЄГХ країн Південної та Східної Європи

. Загальні відомості про регіони Південної та Східної Європи: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Італія, Іспанія, Греція, Хорватія, Албанія, Польща, Угорщина, Білорусь: (5 год).

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 4-6, 12 - 15з основного списку літератури та №№ 8-10, 13 допоміжної літератури.

Для доповідей і презентацій по країнах рекомендується дотримуватися наступного плану-характеристики країни:

Територія. Географічне положення. Політична карта регіону. Суспільний лад і державний устрій. Населення: чисельність, склад, трудові ресурси, зайнятість, міграції. Особливості розселення населення. Міста. Георелігійна ситуація.

Природні умови і ресурси. Структура господарства. Промисловість та її галузі. Енергетика. Обробна промисловість. Високотехнологічні виробництва. Спеціалізація і розміщення сільського господарства. Транспорт. Зв'язок і телекомунікації. Нематеріальна діяльність. Туризм. Природна і культурна спадщина. Зовнішні зв'язки. Міжнародні послуги. Внутрішні відмінності.

Семінарсько-практичне заняття № 6 - 8. ЄГХ країни Центральної, Південно-Західної Азії, Росії Загальні відомості про регіон: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість,

сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Росія, Туреччина, Грузія, Іран, Ізраїль, Казахстан: (6 год).

Семінарсько-практичне заняття № 9 - 11. ЄГХ Південної, Південно-Східної та Східної Азії

Загальні відомості про регіон: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Японія, Індія, Індонезія, В'єтнам, Непал: (5 год).

Семінарсько-практичне заняття № 11 -12. Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії

Загальні відомості про регіон: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Австралія, Нова Зеландія: (3 год).

Семінарсько-практичне заняття № 13 -14. Суспільно-географічна характеристика США, Канади

Загальні відомості про регіон: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: США, Канада: (3 год).

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 4-6, 12 - 15 з основного списку літератури та №№ 8-10, 13 допоміжної літератури.

Для доповідей і презентацій по країнах рекомендується дотримуватися наступного плану-характеристики країни:

Територія. Географічне положення. Політична карта регіону. Суспільний лад і державний устрій. Населення: чисельність, склад, трудові ресурси, зайнятість, міграції. Особливості розселення населення. Міста. Георелігійна ситуація.

Природні умови і ресурси. Структура господарства. Промисловість та її галузі. Енергетика. Обробна промисловість. Високотехнологічні виробництва. Спеціалізація і розміщення сільського господарства. Транспорт. Зв'язок і телекомунікації. Нематеріальна діяльність. Туризм. Природна і культурна спадщина. Зовнішні зв'язки. Міжнародні послуги. Внутрішні відмінності.

Семінарсько-практичне заняття № 14 -14. ЕГХ країн Центральної Америки і Вест-Індії. ЕГХ Андських та Ла-Платських країн

Загальні відомості про регіон: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Бразилія, Аргентина, Куба, Чілі, Венесуела: (2 год).

Семінарсько-практичне заняття № 13 -14. Суспільно-географічна характеристика країн Африки

Загальні відомості про регіон: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Єгипет, Алжир, ПАР, Кенія, Чад, Республіка Конго (за вибором студента): (4 год).

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 4-6, 12 - 15 з основного списку літератури та №№ 8-10, 13 допоміжної літератури.

Для доповідей і презентацій по країнах рекомендується дотримуватися наступного плану-характеристики країни:

Територія. Географічне положення. Політична карта регіону. Суспільний лад і державний устрій. Населення: чисельність, склад, трудові ресурси, зайнятість, міграції. Особливості розселення населення. Міста. Георелігійна ситуація. Колоніальне минуле та сучасні наслідки і розвиток країни.

Природні умови і ресурси. Структура господарства, наслідки монокультури. Промисловість та її галузі та розвиток. Обробна промисловість. Спеціалізація і розміщення сільського господарства. Транспорт. Нематеріальна діяльність. Туризм. Природна і культурна спадщина. Зовнішні зв'язки. Міжнародні послуги. Внутрішні відмінності.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасна політична карта світу.	4
2	Кількість і групування країн світу. Географічне положення країни	4
3	Державний устрій країн світу.	4
4	Адміністративно-територіальний устрій країн	4
5	Чисельність та відтворення населення світу	3
6	Етнічний, статевий, віковий та релігійний склад	3

	населення світу. Трудові ресурси	
7	Міграції. Розселення населення. Міське населення. Урбанізація	2
8	Демографічна політика.	2
9	Визначення та класифікація природних ресурсів. Ресурсозабезпеченість	4
10	Територіально-господарські структури	2
11	НТП і світове господарство. Проблеми міжнародних економічних відносин	2
12	Географія промисловості	2
13	Географія сільського господарства	2
14	Розвиток інфраструктури світового господарства	2
15	ЕГХ країн Західної Північної, Південної Європи	5
16	ЕГХ країн Центральної та Східної Європи,.	5
17	ЕГХ країни Центральної, Південно-Західної Азії, Росії	6
18	ЕГХ Південної, Південно-Східної та Східної Азії	5
19	Суспільно-географічна характеристика Австралії ті Океанії	3
20	Суспільно-географічна характеристика США, Канади	5
21	ЕГХ країн Центральної Америки і Вест-Індії. ЕГХ Андських та Ла-Платських країн	5
22	ЕГХ країн Африки	8
	Всього	83

7. Індивідуальні завдання

Виконується студентами протягом кожного семестру. Індивідуальна робота передбачає підготовку реферату обсягом до 20-ти сторінок тексту, або презентації (не менше 25 слайдів) за планом:

1. Загальні відомості та особливості економіко- й політико-географічного положення країни. Соціально-економічний портрет країни: місце країни у світі (площа, населення, загальний ВВП і ВВП на душу населення, темпи росту ВВП, ІЛР). Особливості політико- й економіко-географічного положення. Форма державного правління і державного устрою. Адміністративно-територіальний поділ. Державні символи країни. Міжнародні організації, до складу яких входить країна.

2. Природно-ресурсний потенціал країни та його оцінка. Особливості геологічної будови і рельєфу. Обсяг і структура мінерально-сировинних ресурсів. Клімат, його господарська оцінка. Гідрографічна мережа: енергетична, транспортна, водогосподарська, рекреаційна оцінка. Ґрунтовий покрив, оцінка родючості ґрунтів. Рослинний і тваринний світ, їх господарське значення.

3. Характеристика населення країни. Чисельність, особливості формування населення. Показники природного і міграційного руху населення, структура населення. Етнічний та конфесійний склад. Оцінка трудових ресурсів, структура

зайнятості. Розміщення населення. Сучасна система розселення, урбанізація, основні міські агломерації. Мегаполіси. Демографічна політика.

4. Характеристика господарства країни. Особливості формування господарського комплексу країни. Структура ВВП. Місце країни в міжнародному поділі праці. Основні риси і тенденції сучасного господарства. Промисловість країни, її галузева і територіальна структура. Основні тенденції розвитку, структурні та територіальні зрушення. Найбільші ТНК, їх галузева спеціалізація.

Добувна промисловість, основні види мінеральних ресурсів, ступінь забезпеченості та обсяги видобутку (паливні, рудні і нерудні). Паливно-енергетичний комплекс, його ресурси і структура.

Переробна промисловість: структура, географія розміщення, основні тенденції. Чорна і кольорова металургія: обсяги виробництва, тенденції розвитку, зміна географії сировинної бази, основні райони і найбільші металургійні комбінати. Машинобудування і металообробка. Основні галузі спеціалізації та центри, найбільші ТНК. Види машинобудування. Новітні види машинобудування, структурні та територіальні зрушення. Хімічна промисловість. Сировинна база. Галузева структура та особливості розміщення. Лісопромисловий і будівельно-індустріальний комплекси. Легка і харчова промисловість, спеціалізація і територіальна організація.

5. Сільське господарство країни. Інтенсивність і ефективність виробництва, галузева структура. Рівень самозабезпеченості країни. Рослинництво. Зернові, олійні, бульбоплідні, цукроносні та інші культури. Географія галузі, спеціалізація експорту. Тваринництво. Провідні галузі, структурні та територіальні зрушення.

6. Сфера послуг країни, провідні галузі. Транспорт країни. Основні види та їх роль у внутрішніх і міжнародних перевезеннях. Обсяги пасажиро- та вантажоперевезень. Динаміка розвитку. Банківська і фінансова сфера, туризм, система телекомунікацій (телефонний і супутниковий зв'язок, електронна пошта, Інтернет). Найбільші компанії.

7. Зовнішньоекономічні зв'язки країни. Структура зовнішньоторговельного балансу. Географія і структура зовнішньої торгівлі. Інвестиційна діяльність, експорт та імпорт капіталу.

8. Внутрішні відмінності. Економічні райони. Регіональні диспропорції в економічному розвитку і регіональна економічна політика країни. Сучасна мережа економічних районів та їх суспільно-географічна характеристика. Спеціалізація економічних районів та їх частка в структурі промислового і сільськогосподарського виробництв, сфері послуг країни.

9. Проблеми та перспективи розвитку країни.

8. Методи навчання

Лекційна форма навчання: словесні методи (пояснення, бесіда, лекція), наочні методи (ілюстрація, демонстрація, презентація), індуктивний, дедуктивний методи;

Практична форма навчання: репродуктивні (відповідь, дискусія), проблемно-пошукові (евристичний), розв'язок задач, дослідницькі - підготування презентацій, рефератів.

Форми та методи контролю

усне опитування, перевірка практичних робіт, тестові завдання; залік; іспит.

10. Критерії оцінювання знань студентів

Контроль знань студентів відбувається на практичних заняттях кожного з двох модулів, яке проводиться у формі контрольної роботи, а також на іспиті. Для оцінювання знань студентів на звичайних практичних заняттях використовуються тести та при необхідності вибірково надаються короткі питання за темою практичного (семінарського) завдання. На звичайних практичних заняттях студенти ознайомлюються з алгоритмами вирішення

задач, представляють свої індивідуальні завдання (у формі доповіді рефератів). Бали нараховуються студентами як відсоток до загального обсягу необхідних до виконання робіт для одержання 100 балів, з урахуванням типу і складності цих робіт.

На практичних заняттях також враховується системність, послідовність і своєчасність виконання окремих етапів практичного завдання.

Розподіл балів, які отримують студенти 1й семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	T5	100
20	20	20	20	20	

2й семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль №3			Змістовий модуль № 4		
T1	T2	T3	T4	T5	100
20	20	20	20	20	

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів.

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Тексти та електронні презентації лекцій, завдання і матеріали до практичних робіт, авторські навчальні посібники Навчальні та навчально-методичні посібники, наявні у бібліотеці та фонді кафедри. Завдання практичних робіт (в електронному вигляді). Перелік контрольних запитань і завдань.

14 Рекомендована література

Основна

1. 2015 Україна. Людський розвиток. Звіт ПРООН., К., 2016
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : Навчальний посібник / В. В. Безуглий. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 704 с.
3. Безуглий В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу : Навчальний посібник / В. В. Безуглий, С. В. Козинець. – 2-ге вид., доп., перероб. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 688 с.
4. Воронин В. П. Мировое хозяйство и экономика стран мира: Учебное пособие для вузов / Воронин В. П., Кондакова Г. В., Подмолодина И. Н. – М.: Финансы и статистика, 2008. – 240 с.
5. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посібник / Я.Б. Олійник та ін.: за ред. Я.Б. Олійника, І.Г. Смирнова. - К.: Знання, 2011. - 640 с.
6. Де Блій Г., Муллер П., Шаблій О. І. Географія: Світи, регіони, концепти / Переклад з англ., за ред. і співучастю О. Шаблія. – К.: Либідь, 2004. – 740 с.
7. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн / Під ред. проф. С. П. Качана. – Тернопіль, 1997. – 200 с.
8. Економічна і соціальна географія світу: Начальний посібник / За ред. С. Кузика. – Львів: Світ, 2005. – 670 с.

9. Економічна і соціальна географія світу: Навч. посібник за ред.. Кузика С.П.- Лівів, 2003.- 672 с.
10. Масляк П.О. Країнознавство. Підручник. - К.: Знання, 2008. - 292 с.
11. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран / Под ред. В. П. Колесова. – М. : Флинта, 2000. – 480 с.
12. Муромцева Ю.И., Вавилова И.В. Основы социально-экономической географии (для студентов-иностранцев подготовительных факультетов) Учеб. пособие.- Харьков.: ХНПУ ім. Г.С.Сковороди.-2012.- 60 с.
13. Нікітіна М.Г. Світове господарство та міжнародні відносини: просторові аспекти розвитку: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 192 с.
14. Стадник О.Г. Світове господарство. Харків; Видав, гр. "Основа". 2004. -112 с.
15. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.
16. Хохлов А. В. Справочные материалы по географии мирового хозяйства 2014. Выпуск 2 : Статистичний збірник / А. В. Хохлов. – Консалтинговая компания «Влант», 2015. – 126 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vlant-consult.ru/projects/materials/>
17. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / Под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. – М. : Гардарики, 2002. – 928 с.
18. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : Підручник / В. М. Юрківський. – 2-ге вид. – К. : Либідь, 2001. – 416 с.

Допоміжна

1. Атлас глобальних проблем світу. – К.: ДНВП “Картографія”, 2009. – 144 с.
2. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доповідь Римському Клубові. – Вид. 3-тє допов. – К.: Універ. вид-во “Пульсари”, 2009. – 248 с.
3. Грицак Ю.П. Социально-экономические типы стран. – Харьков: Экограф, 1998. – 72 с.
4. Дахно І. І. Світова економіка: навч. посібник. – К.: ЦНЛ, 2006. – 264 с.
5. Дубович І. Країнознавчий словник-довідник. – Львів: Вид-ий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002.
6. Економіка зарубіжних країн : Навчальний посібник для вузів / А. П. Голіков, О. Г. Дейнека, Л. О. Позднякова, П. О. Черномаз. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 463 с.
7. Економіка зарубіжних країн : Навчальний посібник для вузів / В. В. Ковалевський, Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, А. А. Наумчик; за ред. В. М. Осипова. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 543 с.
8. Заячук М.Д., Чубрей О.С. Економічна та соціальна географія світу. Навчальний посібник . Чернівецький національний університет, Чернівці, 2009.- 200с.

9. Качан Є.П., Ковтанюк М.О., Петрига М.О. Розміщення продуктивних сил зарубіжних країн. – Тернопіль, 1993. – 518 с.
10. Тюнен С.Б. География мировой транспортной системы. Взаимодействие транспорта и территорияльных систем хозяйства -М, 1995.
11. Шевчук Л. Розміщення продуктивних сил. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 150 с.
12. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. – К.: Либідь, 2000. – 416 с.

1.

1. Інформаційні ресурси

Організація Об'єднаних Націй [http:// www.un.org](http://www.un.org)
Міжнародна організація праці (МОП) [http:// www.ilo.org.un](http://www.ilo.org.un)
Світовий банк [http:// web.worldbank.org](http://web.worldbank.org)
Світова книга фактів <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/docs/>
Міжнародна організація з міграції (МОМ) [http:// www.iom.org.un](http://www.iom.org.un)
Карти світу [http:// nationalgeographic.com](http://nationalgeographic.com)
Офіційний сайт Державного комітету статистики України -
<http://www.ukrstat.gov.ua>
Карти світу <https://maps.google.com>

Навчальне видання

**Укладач:
Муромцева Юлія Ігорівна**

**Робоча програма та методичні рекомендації
до курсу “Економічна і соціальна географія зарубіжних країн”
для студентів спеціальностей
014 Середня освіта (Історія) всіх форм навчання
вищих навчальних закладів**

**Відповідальний за випуск Некос С.В.
Комп’ютерна верстка: Муромцева Ю.І.
Коректор: Муромцева Ю.І.**

Електронне видання Підписано до друку 16.10.2017
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 1,25